

РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗДІЙСНЕННІ ЛІЦЕНЗІЙНОЇ ПОЛІТИКИ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Павло Ігорович ДМИТРЕНКО,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ*

В сучасному світі політика займає одне з найпочесніших місць, і ліцензійна політика не є винятком. Здійснення ліцензійної політики потребує комплексного підходу та координації з боку органів державної влади. Адміністративно-правовий аспект реалізації ліцензійної політики визначає порядок взаємодії між державними органами та суб'єктами господарювання, забезпечує правовий захист і рівноправний доступ до ринку. Особливо актуальним це питання стає в умовах реформування державного управління, коли ефективність та прозорість ліцензування впливає на розвиток економіки.

Роль органів державної влади у формуванні ліцензійної політики є ключовою складовою процесу державного управління, оскільки саме вони забезпечують регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Ліцензійна політика визначає порядок та умови доступу до певних видів діяльності, що потребують контролю з боку держави з огляду на безпеку, захист громадського інтересу та належне функціонування ринку. Органи державної влади мають повноваження розробляти та впроваджувати нормативно-правові акти, що регламентують умови видачі, переоформлення та анулювання ліцензій. Цей процес включає встановлення чітких вимог, яким повинні відповідати суб'єкти господарювання, що бажають здійснювати ліцензовану діяльність, а також процедури подання та розгляду заявок на отримання ліцензій. Завдання органів державної влади полягає не лише у створенні правил, а й у забезпеченні їх реалізації через системний нагляд та контроль[1]. Це дає змогу вчасно виявляти порушення ліцензійних умов, що може негативно вплинути на безпеку послуг або товарів, які надаються споживачам. Державний контроль за діяльністю ліцензіатів передбачає перевірки, моніторинг дотримання законодавчих вимог та адміністративні заходи у разі виявлення порушень. Таким чином, органи державної влади виступають гарантом дотримання стандартів якості та забезпечення безпеки на ринку. Окрім того, вони сприяють створенню умов для рівноправної конкуренції серед суб'єктів господарювання, що є важливим чинником у розвитку економіки. Важливим аспектом діяльності органів державної влади у цій сфері є також підвищення прозорості процедур ліцензування. Це включає створення публічних реєстрів ліцензій, що дозволяють учасникам ринку та громадянам отримувати доступ до інформації про видані ліцензії, терміни їх дії та умови[2]. Такий підхід знижує рівень корупційних ризиків і забезпечує більшу довіру до системи ліцензування з боку бізнесу та суспільства. Одночасно, зростає роль цифрових технологій у процесах видачі ліцензій, що дозволяє автоматизувати окремі етапи та скоротити

час розгляду заявок. Впровадження електронного документообігу та створення спеціалізованих електронних платформ для подання заявок сприяє підвищенню ефективності роботи органів державної влади у цій сфері та спрощенню доступу до ліцензованих видів діяльності. З огляду на євроінтеграційний курс України, важливим є врахування кращих практик ліцензування, які застосовуються в країнах Європейського Союзу. Міжнародний досвід показує, що прозорі та доступні процедури отримання ліцензій сприяють розвитку малого та середнього бізнесу, створюють умови для залучення інвестицій та стимулюють економічне зростання. Для органів державної влади важливо адаптувати такі підходи до українських реалій, що дозволить підвищити конкурентоспроможність національної економіки та інтегрувати її до світових ринків. Сучасні виклики, зокрема, такі як цифровізація, потребують від органів державної влади швидкої адаптації та здатності впроваджувати новітні технології у процеси ліцензування, що значно покращує якість надання державних послуг. Формування ефективної ліцензійної політики є важливим елементом забезпечення стабільного економічного розвитку країни. У цьому процесі особлива роль належить органам державної влади, які не лише встановлюють правові основи для ведення ліцензійної діяльності, але й відповідають за створення належних умов для розвитку бізнесу, захисту прав споживачів та забезпечення справедливої конкуренції.

Контроль та нагляд за дотриманням ліцензійних вимог є важливою складовою державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Ці процеси спрямовані на забезпечення належної якості послуг та товарів, що пропонуються на ринку, а також на захист інтересів споживачів і суспільства в цілому. Державні органи, відповідальні за ліцензування, здійснюють перевірки суб'єктів, які мають ліцензії, з метою виявлення можливих порушень умов ліцензійної діяльності. Це дозволяє вчасно реагувати на недотримання встановлених вимог, що може мати негативний вплив на безпеку та якість товарів і послуг, що надаються споживачам.

Процедура контролю включає проведення планових та позапланових перевірок, моніторинг дотримання ліцензійних умов, а також аналіз звітності, що подається ліцензіатами. Особлива увага приділяється перевіркам у сферах, де порушення ліцензійних умов можуть становити загрозу здоров'ю та безпеці громадян, наприклад, у фармацевтиці, охороні здоров'я, будівництві та енергетиці. Важливою функцією нагляду є забезпечення правових підстав для втручання у діяльність ліцензіатів у випадках, коли вони не дотримуються встановлених стандартів[3]. Це може включати винесення попереджень, накладання штрафів, призупинення або анулювання ліцензії. Контрольні заходи не лише виявляють порушення, але й мають превентивний характер, спрямований на попередження можливих зловживань з боку суб'єктів господарювання. Зокрема, державні органи інформують ліцензіатів про зміни в законодавстві, надають консультації та рекомендації щодо усунення виявлених недоліків. Такий підхід дозволяє зменшити ризик порушень та сприяє підвищенню правової культури суб'єктів ринку. Крім того, важливу роль відіграє автоматизація процесів контролю, яка дозволяє здійснювати моніторинг у режимі реального часу, що значно

підвищує ефективність нагляду. Здійснення нагляду за дотриманням ліцензійних вимог також вимагає від органів державної влади забезпечення прозорості та доступності інформації про результати перевірок. Це дозволяє громадянськості та учасникам ринку отримувати об'єктивну інформацію про діяльність ліцензіатів та рівень їх відповідності вимогам законодавства. Публічність результатів перевірок сприяє підвищенню довіри до державних інституцій та знижує корупційні ризики. Водночас суб'єкти господарювання отримують стимул дотримуватися встановлених правил, розуміючи, що їх діяльність перебуває під постійним наглядом і контролем. Ефективність контролю та нагляду значною мірою залежить від злагодженої роботи різних органів державної влади, які беруть участь у ліцензійному процесі. Співпраця між цими органами дозволяє здійснювати комплексний підхід до оцінки діяльності ліцензіатів та забезпечує дотримання стандартів якості. Зокрема, це стосується координації дій між центральними органами виконавчої влади, регіональними підрозділами та спеціалізованими інспекціями. Така взаємодія забезпечує швидке реагування на виявлені порушення та дає можливість застосовувати різноманітні правові інструменти для забезпечення дотримання ліцензійних вимог.

Отже, роль органів державної влади у здійсненні ліцензійної політики є ключовою для забезпечення належного функціонування ринку та захисту інтересів споживачів. Адміністративно-правові механізми, які використовуються в процесі ліцензування, забезпечують чітке регулювання та контроль за діяльністю ліцензіатів, що сприяє прозорості та доступності процедур. Однак, для подальшого розвитку ліцензійної політики необхідно вдосконалювати існуючі механізми, впроваджувати сучасні технології та враховувати міжнародний досвід, що дозволить створити сприятливі умови для розвитку бізнесу та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Бортник С. М. До питання про особливості правового регулювання трудових правовідносин в умовах воєнного стану. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2 (97). С. 106-117. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.2.09>.
2. Загуменна Ю. О. Становлення та розвиток органів місцевого самоврядування в Україні (1991–2019 роки). *Право і безпека*. 2020. № 2 (77). С. 106-117. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.2.15>
3. Кириченко Ю. М. Юридична відповідальність органів місцевого самоврядування: багатоаспектність визначення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 158-162.